

“We beschermen de privacy van onze leerlingen”

Op 25 mei 2018 gaat de nieuwe Europese privacywet in voege. In België kennen we al een Privacywet sinds 1992. Toen bestond Facebook, Snapchat, WhatsApp, Instagram, ... nog helemaal niet! Er zijn vandaag heel wat nieuwe applicaties waar we gebruik van maken. Dat had die wet van 1992 natuurlijk nog niet voorzien! Dus, moest de Privacywet aangepast worden én wat extra regels krijgen.

De nieuwe Privacywet beschermt al jouw persoonlijke gegevens, van zodra je die met anderen deelt. Want anderen kunnen die gegevens nu gebruiken maar ook misbruiken, dat wil zeggen: doorgeven, opslaan, kopiëren, koppelen, enzovoort.

*Daarom heeft de nieuwe Privacywet regels bepaald die bedrijven en overheden moeten volgen wanneer ze jouw persoonlijke gegevens willen gebruiken. Daarnaast geeft de nieuwe Privacywet jou ook verschillende rechten die je helpen je persoonlijke gegevens te beschermen. **De basisregel is dat anderen jouw gegevens pas mogen gebruiken als jij daarvoor je toestemming geeft.***

Met wie en op welke manier je gegevens deelt doet er niet toe. Online of offline, het maakt niet uit. Overal gelden dezelfde regels, van bol.com tot de zwemclub.

Wat betekent die nieuwe Europese privacywet in de praktijk voor onze school?

→ Aandachtspunten

1 Gegevens verwerven

Om mogelijke nieuwe leerlingen over onze school te informeren hebben we hun adressen nodig. Meestal gebeurt dit op basis van het bevolkingsregister. De stad bezorgt tot nader order aan elke basisschool op haar grondgebied **de adressen van alle 2-jarigen**. De scholen zouden ook kunnen alle informatie over opendeurdagen en inschrijvingen aan de gemeente bezorgen voor bijvoorbeeld het stedelijk informatieblad en op die manier de ouders informeren.

2 Leerlingendossier

In het leerlingendossier staan alle persoonlijke gegevens van elke leerling. Het gaat om contactgegevens, informatie over schoolresultaten, testen, enz. Daarnaast kan je er ook wat informatie vinden over de ouders, zoals hun bereikbaarheid (GSM), hun adres, burgerlijke staat, beroep,....

Allereerst mag informatie worden bijgehouden wanneer de wet dit toelaat. Het gaat dan bijvoorbeeld over administratieve & begeleidende gegevens (adres om contact te kunnen nemen, rijksregister om leerplicht te controleren, specifieke behoeften van het kind, bijvoorbeeld bij dyslexie ...).

Als er geen wettelijke basis is, mag de school enkel gegevens bijhouden indien ze hiervoor toestemming heeft gekregen. Aangezien de leerling meestal minderjarig is, zal deze toestemming moeten worden gegeven door de ouders. Als de ouders geen toestemming geven, mag die informatie niet worden opgeslagen. Zo kan de school wel vragen of de leerling ooit drugs heeft gebruikt, maar hoeft de leerling (of zijn ouders) daar niet op te antwoorden.

Verder moet de informatie ook steeds een doel hebben. Een telefoonnummer van de ouders zal bijvoorbeeld nuttig zijn als er iets gebeurt met de leerling.

Allereerst mag de school het dossier gebruiken om de leerling te ondersteunen. Dit zijn de zogenaamde onderwijs- en opvoedingsopdrachten van de school. Het doorgeven van gegevens naar een andere school is dan weer minder evident. Sommige administratieve gegevens mogen wel worden doorgegeven, maar dit is niet altijd het volledige leerlingendossier. Zo mogen bepaalde (negatieve) gegevens niet zomaar worden doorgegeven, aangezien een leerling anders misschien geen eerlijke kans zal krijgen op de nieuwe school.

Onze softwareleveranciers stellen hieromtrent een intentieverklaring op (Informat, Kweetet,...)

Voor veel documenten is het **wettelijk bepaald** hoe lang deze mogen worden bijgehouden. Voor alle andere documenten vallen we terug op de privacywet, die stelt dat de info “niet langer dan noodzakelijk” mag worden bewaard. Dit betekent dat de gegevens dus beter worden verwijderd van zodra hun doel is bereikt. Dit wil uiteraard niet zeggen dat gegevens moeten worden verwijderd van zodra de leerling de school verlaat. Vaak is het nuttig om in een bufferperiode te voorzien.

De controle van de gegevens in het leerlingendossier gebeurt via het zogenoemde “inzagerecht”. Dit recht wordt uitgeoefend op vraag van de ouder, die de minderjarige leerling vertegenwoordigt. De school hoeft echter niet zomaar het hele dossier (of een kopie ervan) af te geven, ze mag ook gewoon vertellen wat er in staat.

Volgende zaken kunnen worden nagekeken:

- + Zijn alle gegevens correct en up-to-date?
- + Mogen de gegevens worden bijgehouden en zijn ze relevant voor hun doel?
- + Worden de gegevens niet langer bijgehouden dan toegelaten?

Indien er onjuiste gegevens in het leerlingendossier staan kunnen deze kosteloos worden verbeterd. Dit “recht op verbetering” kan altijd voor “objectieve gegevens”, zoals je naam of adres. Er kunnen echter ook “subjectieve gegevens” in een leerlingendossier voorkomen, waarbij de verbetering vaak beperkt blijft tot een vermelding dat de leerling (of de ouder) het gegeven betwist.

3 Foto's en film

Vroeger gaven ouders bij inschrijving en de start van een nieuw schooljaar in 1 zinnetje wel of geen toestemming om foto's van hun kind te gebruiken. Maar in theorie moet je voor elk kind en voor elke activiteit telkens opnieuw toestemming vragen om foto's en filmpjes op de schoolwebsite te zetten. Dat is niet haalbaar. Daarom hebben we het inschrijvingsformulier aangepast. Niet 'als u dit ondertekent, vindt u alles goed'. Maar we splitsen alle toestemmingen op. Ouders duiden **puntje per puntje hun keuze aan**. Ze kunnen bovendien vragen om een gepubliceerde foto toch nog te verwijderen. Ouders moeten duidelijk weten welk beeldmateriaal we van hun kind gebruiken en wat hun rechten zijn.

Als klassen op uitstap gaan, nemen ze foto's met een fototoestel van de school, de directeur plaatst een deel van deze foto's op de website van de school: www.kbz.be en kan bij belangrijke evenementen ook de pers een (foto)verslag doorsturen. Leerkrachten mogen **geen foto's op hun eigen profiel plaatsen**. We vermijden ook youtubeclips en andere media. We proberen leraren daar bewust van te maken. Leerlingen maken geen gebruik van een (smart)phone tijdens de reguliere schooltijd.

Wanneer een les wordt gefilmd omwille van educatieve redenen, is het belangrijk dat iedereen daarvoor zijn toestemming geeft, leerkracht en leerlingen. Dit is het geval als een leerling de les filmt, maar ook als een leerkracht de les wil filmen. Indien men het beeldmateriaal later ook online wil verspreiden of wil delen met anderen moet ook daarvoor toestemming worden gegeven. Een leerling kan dus toestaan dat een filmpje wordt gemaakt, maar mag tegelijkertijd weigeren dat het online wordt geplaatst.

Maar er zijn ook enkele uitzonderingen! Bijvoorbeeld “Bednet. Dit project laat toe dat zieke leerlingen de les van thuis meevolgen, met behulp van een webcam. In dit geval is er geen toestemming van de leerlingen en/of leerkracht nodig, omdat **het recht op onderwijs van een kind primeert op het recht op afbeelding**.

Het stiekem filmen van de les mag in geen geval, ook al gedraagt een leerling zich niet.

Bewakingscamera's moeten criminaliteit of overlast op school helpen voorkomen of de openbare orde helpen bewaren. De school moet dus altijd een geldige reden hebben om zo'n camera te installeren. Dit zal meestal bewaking of toezicht zijn. Daarnaast moet de school ook altijd duidelijk aangeven dat er camera's hangen met een pictogram.

4 Beveiliging, paswoorden en toegangsbeleid

Alle leerkrachten werken op school met iOmniwize, een beveiligd en geïntegreerd online pakket voor het basisonderwijs. iOmniwize bestaat uit vier modules die perfect gekoppeld zijn: agenda, zorg, rapport en

communicatie. De leerkrachten hebben ook thuis toegang. Rond 'gegevens-beschermings-effecten-beoordeling stelt iOmniwize een intentieverklaring op.

Het schoolreglement verbiedt klaar en duidelijk gsm-gebruik op school en leerlingen die hiertegen ingaan geven hun gsm in bewaring op het secretariaat, een ouder haalt die dan persoonlijk op. Het controleren van een gsm mag niet zomaar! Ook al laat het schoolreglement toe dat de leerkracht een gsm in beslag neemt, dat wil nog niet zeggen dat men er ook zomaar in mag kijken. Het is dus belangrijk te onthouden dat het afnemen van het toestel, en het bekijken van de inhoud twee verschillende zaken zijn. Wil je toch weten met wat de leerling precies bezig was? Dan zal je toestemming nodig hebben. Deze toestemming moet niet alleen worden gegeven door de leerling zelf, maar ook door iedereen die bij de communicatie betrokken is. Was de leerling dus met een vriend aan het chatten, dan moet ook die vriend zijn toestemming geven. Uiteraard is het bij minderjarigen ook vaak een goed idee om de ouders om toestemming te vragen, aangezien jongeren vaak nog niet het nodige onderscheidingsvermogen hebben. In dat geval fungeren de ouders dan als vertegenwoordigers. Er zijn uitzonderingen op de vereiste van toestemming, maar deze zijn in de schoolcontext maar zelden van toepassing. Toestemming vragen is dus cruciaal!

5 Datalekken en klachten

Als je denkt dat er een datalek kan zijn, moet je dat melden aan de privacycommissie. Dat pakken we aan met gezond boerenverstand: als onze ICT-verantwoordelijke of privacyadviseur gealarmeerd is, dan zullen we dat melden. We hopen dat we dan van de privacycommissie ook hulp zullen krijgen. **U kan alvast voor een melding terecht: privacy@kbz.be.**

We gebruiken online educatieve pakketten van uitgeverijen. Zij ondertekenen standaard privacy-documenten. Maar iemand die de ramen komt wassen niet. Dus laten we ook het onderhouds- en keukenpersoneel, ... **een document ondertekenen dat als ze met persoonlijke gegevens in contact komen**, ze daar vertrouwelijk mee moeten omgaan.

Indien de school vermoedt dat er problemen zijn met een leerling mogen zij de politie hiervan op de hoogte brengen. Die heeft de bevoegdheid om dit verder te onderzoeken. Dit is meteen de rode draad doorheen deze problematiek: vergaande alcohol- en drugscontroles gebeuren best door de politie. De politie is onder meer bevoegd voor:

- + het (onvrijwillig) doorzoeken van kastjes en boekentassen
- + het inzetten van snuffelhonden bij een drugscontrole
- + het afnemen van een urinetest.

De leerling kan dan dus best niet weigeren wanneer de politie een van deze acties wil uitvoeren.

Privacyadviseur en aanspreekpunt informatieveiligheid (AIV) voor onze school is Johan Meirhaeghe (joan.meirhaeghe@hetgroenelilare.be). Data Protection Officer (DPO) is Gino Demeester (gino.demeester@katholiekonderwijs.vlaanderen).

6 Privacy van de leerkracht

Via de persoonlijke gegevens in het leerlingendossier of de noodnummers in de klasagenda kan een leerkracht of het schoolsecretariaat contact opnemen met ouders of naaste verwanten. Dat kan bij een noodgeval best handig zijn! Maar wat als ouders of leerlingen zelf een leerkracht willen contacteren?

Soms gebeurt het dat een school de contactgegevens van haar leerkrachten ter beschikking wenst te stellen aan de ouders en/of leerlingen. Dat kan voor een leerling de drempel verlagen om over problemen te praten of het laat ouders toe om ook buiten de oudercontacten met een leerkracht in contact te treden.

Het kan echter niet de bedoeling zijn dat een leerkracht hierdoor zijn of haar privacy zou verliezen. Het is dus beter om geen privégegevens van de leerkracht door te geven, maar om een contactadres op school te voorzien. Zo hebben bepaalde leerkrachten misschien een professioneel e-mailadres waarop ze kunnen worden gecontacteerd, of maken gebruik van het emailadres van de school: sbc@kbz.be. Dit laat iedereen toe om contact op te nemen met de leerkracht, zonder dat deze diens privégegevens moet vrijgeven.

Is er echter nood om toch privégegevens door te geven (bijvoorbeeld een gsm-nummer)? Zorg er dan voor dat de leerkracht hier vooraf mee akkoord is gegaan!

Wie als leerkracht op sociale media vertoeft, komt daar wel eens leerlingen tegen. Misschien kreeg je van een leerling zelfs al een uitnodiging om “vrienden” te worden. Hoe ga je daar dan best mee om? Het is belangrijk om weten dat dit een eigen keuze is. Niemand kan jou verplichten om vrienden te worden met leerlingen op sociale media. Indien je dit niet wil, aarzel dan ook niet om een verzoek te weigeren. Je profielpagina geeft vaak veel persoonlijke informatie vrij, die je misschien liever niet met leerlingen deelt. Vind je het echter geen probleem om een leerling toe te voegen, dan mag dit uiteraard! Hou echter wel altijd rekening dat er een keerzijde kan zijn aan de medaille. Onthoud goed dat van zodra je een leerling als vriend aanvaardt, hij/zij je volledige profiel kan zien. Dit zou diens houding tegenover jou wel eens kunnen wijzigen.

Daarnaast kan jij als leerkracht natuurlijk ook alles van de leerling zien. Dit kan jou informatie geven over die leerling die je anders helemaal niet zou hebben. Dit kan je objectief oordeel aantasten of een extra verantwoordelijkheid met zich meebrengen. Stel dat je getuige wordt van pestgedrag via sociale media, dan zie je het misschien als je morele plicht om daar als leerkracht tegen in te gaan.

→ Documenten opnieuw ondertekenen

De school wil in orde zijn met de nieuwe wet op de privacy. Bij de start van het nieuwe schooljaar geven we aan alle ouders de kans om hun inschrijvingsdocument te herbekijken. Ze kunnen **keuzes maken over alle informatie die we over hun kind hebben**. Mogen we het dossier van hun kind doorgeven aan de secundaire school, mag er een foto van hun kind op de website ...

De school maakt ook **een uitgebreid hoofdstuk over informatieveiligheid voor het schoolreglement 2018-2019**. Daarin lezen ouders hoe we omgaan met de gegevens van hun kind,... Maar ook dat als zij foto's downloaden van onze website ze die niet zelf via sociale media mogen verspreiden. Privacy is een gedeelde verantwoordelijkheid. Ook het schoolreglement zullen ouders opnieuw moeten ondertekenen.

→ Niet alleen planlast

*“Eens je eraan begint, is het een waterval. Maar grijp die nieuwe wetgeving aan om **orde op zaken te stellen**. Door verplicht na te denken over je privacybeleid, ontdek je dat je met sommige gegevens, beelden... toch voorzichtig moet zijn. Die nieuwe wet is niet enkel planlast. We moeten onze leerlingen beschermen en privacy is daar een onderdeel van.”*

Het integreren van de nieuwe privacywetgeving zal een groeiproces inhouden waarbij ‘het gezond verstand’ een sleutelrol speelt wil de school optimaal kunnen functioneren.

Marc De Groote
directeur
mei 2018

